

Slovanská
knihovna.

Славинская
Библиотека.

SLOVANSKA
KNJIZNICA.

Urejuje in izdaja

Andr. Gabršček.

KJER JE LJUBEZEN, TAM JE BOG.

RAKVAR.

BOŽENA.

Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček
v Gorici, Gosposka ulica šte. 9

Naročnikom in čitateljem.

Posrečilo se nam je, pridobiti za sodelovanje pri urejevanju „Slovanske knjižnice“ priznano spretno in v vsakem pogledu temeljito podkovano moč, ki bo mogla nadomestiti ono, česar nam doslej ni bilo mogoče izvrševati. To se zgodi že tekom poletja. Nadejamo se, da bo naša knjižnica v stvarnem jezikovnem in tiskovnem pogledu takó dovršena, da bodo zadovoljni ž njo tudi dosedanji strogi gg. kritiki.

„Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici.

„SLOVANSKA KNJIŽNICA“.

Snopič 15. V Gorici, 21. aprila 1894. Cena 12 kr.

Kjer je ljubezen, tam je Bog.

Ruski spisal grof Lev Tolstoj.

Poslovenil

Adolf Pahor.

RAKVAR

(Grobovščik).

Ruski spisal A. S. Puškin.

Poslovenil J. K-j.

Božena.

Resnična povest.

Iz češčine preložil Rnjý.

Tisk. in zal. „Goriska tiskarna“ A. Gabršček.

Gosposka ulica števil. 9.

~~45973~~

46.797

Mz 030002254

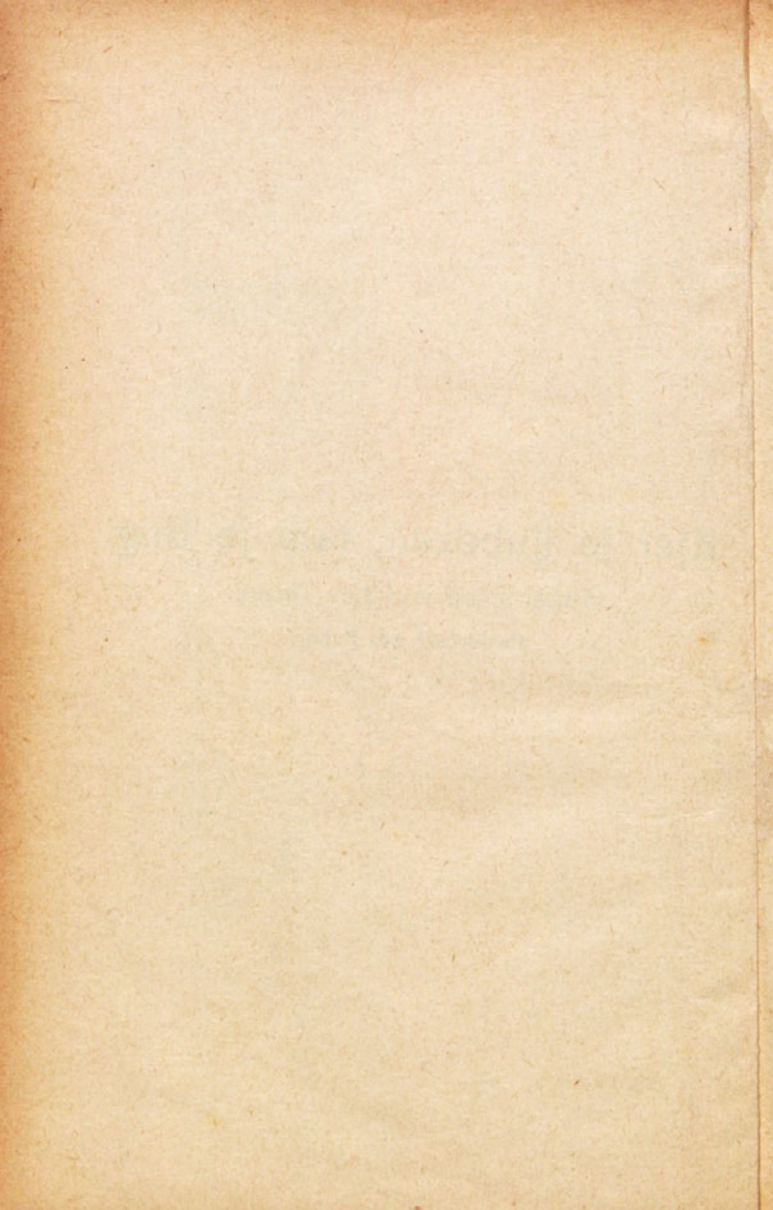
ID 204762418

Kjer je ljubezen, tam je Bog.

Ruski spisal grof Lev Tolstoj.

Poslovenil Ad. Pahor.

224,48

42,29
86
382

2247,48
9976

21448

V mestu je živel nekdanj čevljar po imenu Martin Avdejič.

Stanoval je v podzemski sobici, ki je imela jedino okno.

To okno je bilo na ulični strani in videli so se tam skozi vsi ljudje, ki so hodili mimo.

Videle so se sicer samo noge, a Martin Avdejič poznal je ljudi po obutalu.

Živel je že dolgo tukaj in imel mnogo znancev. Tudi dela je imel obilo, kajti Avdejič je izdeloval dobro blagó, ni zahteval previsokega plačila in se vselej držal dane besede. Kadar je mogel zgotoviti kako delo o določenem času, tedaj je je prevzel; ako pa ne, povedal je takoj in se ni lagal ljudem.

Vsi so poznali Avdejiča in dela mu nikoli ni zmanjkalo.

Avdejič je bil zmiraj dober človek, a vendar, ko se je postaral, jel je misliti na svojo dušo in se bližati Bogú.

Žena mu je bila že umrla, ko je delal še pri nekem mojstru. Ostavila mu je malega, triletnega dečka. Stareji otroci so vsi prej pomrli.

Spočetka je hotel Martin svojega sinka dat sestri v vas, — potem pa se mu je smilil in dejal je sam pri sebi: „moj Kapitoška se težko privadi tuji družini, naj ostane pri meni“.

Avdejič je ostavil mojstra ter se preselil s svojim sinom v lastno stanovanje.

Toda Bog mu ni dal sreče z ctroci. Komaj je dečko nekoliko odrasel in jel pomagati očetu, jedva se ga je ta jel veseliti, zgrabila je Kapitoško bolezen, vlegel se je, bolehal in za jeden teden umrl.

Ko so pokopali Martinovega sina, je mož skoraj obupal. Rotil je Boga in godrnjal zoper Njega.

Taka žalost se ga je lotila, da je pogostoma prosil Boga smrti in očital Mu, zakaj ni vzel njega, starca, mesto milega, jedinega sinka.

Avdejič je nehal tudi v cerkev hoditi.

Neki dan je posetil Avdejiča star znanec, ki je že osem let romal po svetu. Pogovarjala sta se in Avdejič je tožil svojo nesrečo.

„Nimam več veselja živeti“, rekel je, „najraje bi umrl. Drugega ne prosim Boga. Nimam nijednega upa več na zemlji“.

A starec je odgovoril :

„Ti ne govoriš prav, Martin. Tega mi nikoli ne smemo soditi, kar Bog stori. Človek obrača, Bog obrne. Sinu tvojemu je namenil smrt, — tebi pa življenje. Tako je gotovo najbolje. Ti si samo

vsled tega tako obupan, ker hočeš jedino le svojemu veselju živeti“.

„In čemu naj živim?“ uprašal je Martin.

Romar deje :

„Bogú moramo živeti, Martin. On ti je dal življenje in njemu moraš živeti. Ako bodeš živel tako, te nikoli ne potré žalost in vse bodeš lahko prenašal“.

Martin je molčal nekoliko in potem zopet uprašal.

„No, kako pa moramo živeti Bogu?“

Starec odgovori :

„Kristus nam je pokazal, kako moramo živeti Bogu. Ali znaš brati? Kupi si evangelje in beri, potem spoznaš, kakošno mora biti naše življenje. Tam je vse povedano“.

Te besede so se prijele Avdejičevega srca in še tisti dan si je kupil „Novi Testament“ v velikem tisku in jel čitati.

Hotel je brati samo o praznikih, a ko je začel, prihajalo mu je tako lahko pri srcu, da je bral vsaki dan.

Nekdaj se je tako zamislil v branje, da je zgorelo v svetilki vse olje in še se ni mogel ločiti od knjige.

Tako je prebiral knjigo vsak večer.

Čim dalje je bral, tem bolj je spoznaval, kaj zahteva Bog od njega in kako se mora Bogu živeti in zmiraj lože mu je bilo srce.

Prej je vselej, kadar se je vlegel v postelj, stokal in zdihoval in vedno mislil na Kapitoško, sedaj pa je samo govoril: „Hvaljen bodi, hvaljen o Gospod! Tvoja volja naj se zgodi!“

Odslej se je spremilo vse Avdejičevo življenje. Prej je zahajal tudi v gostilno. Tam je pil čaj in tudi žganja se ni branil. Pil ga je s kakim znancem. Upijanil se sicer ni, a vendar je gostilno ostavil vselej dobre volje in govoril marsikatere neumnosti. Zdaj je vse to nehalo. Življenje njegovo je tiho in veselo. Zjutraj se vsede k delu, dela svoj določeni čas, vzame svetilko, postavi jo na mizo, seže po knjigo na polico, odpre jo ter sede in bere. Kolikor bere dalje, toliko jasneje razume in toliko veseleje mu je srce.

Nekdaj pa se je pripetilo, da je še v pozni noči bral in premišljeval svojo knjigo. Čital je evangelje sv. Lukeža, šesti odstavek, naslednje vrste: „In kdor te vdari na jedno lice, temu ponudi še drugo; in kdor ti vzame plašč, temu ne brani suknje. Kdor te prosi, temu daj; in kdor ti vzame tvojo lastnino, tega ne tirjaj. In kar želite, da vam storé drugi, to storite tudi vi njim“.

Bral je še dalje one vrste, ko pravi Gospod: „Kaj me imenujete, Gospod Gospod, a ne delate, kar vam ukazujem? Kdor pride do mene, čuje moje besede in se ravna po njih, ta je podoben človeku, ki je gradivši hišo kopal globoko v zemljo ter položil temelj v skalo. Ko pa je prišlo vodovje,

ni moglo omajati hiše, kajti stala je na skali. Kdor čuje, pa ne dela tako, podoben je človeku, ki je sezidal hišo na pesek, brez temelja. Voda je pridrla in jo razrušila, da je imela velike razpokline“.

Avdejič je bral te besede in veselje mu je igralo v duši. Snel je naočnike, položil je na knjigo in naslonivši se z lakti na mizo premišljeval. Primerjal je tem besedam svoje življenje.

Mislil si je:

„Stoji li moja hiša na kamnu ali na pesku? — Trdno na skali! A vendar sedim tukaj in mislim, da sem vse izpolnil, kar Gospod veleva, poleg tega pa sem nemaren in zopet bredem v grehe. M o r a m si opomagati, pomagaj mi, o Gospod!“

Tako premišljaje hotel je iti v postelj, a žal mu je bilo zopet ločiti se od knjige.

Lotil se je še sedmega poglavja.

Bral je o stotniku, o udovinem sinu, bral je odgovor Janezevim učencem in dospel do onega mesta, kjer je bogati Farizej povabil Kristusa v goste in kako je grešnica mazilila Njegove noge, s solzami je močila, in kako ji je On odpustil.

Dočital je do štiriindvajsete vrste in bral dalje:

„Obrnil se je k ženski in dejal Simonu: Glej to žensko! Prišel sem v tvojo hišo, a ti mi nisi dal vode za moje noge; t a pa mi je noge s solzami porosila in z lasmi svoje glave posušila. Ti

me nisi poljubil, t a pa, odkar je prišla, ni nehala poljubovati moje noge. Ti mi nisi pomazilil glave z oljem, t a pa mi je mazilila noge z mazilom“.

In zopet je snel Avdejič naočnike, položil je na knjigo in se zamislil.

„Ta Farizej je bil prav tak, kot jaz. Tudi jaz sem mislil vedno le na - se. Mislil sem le to, kako bi mogel prav prijetno posrkati kozarec čaja, a gost ni me brigal. In kdo je gost? Gospod sam! Kaj neki bi storil jaz, ko bi me obiskal?“

Naslonil je glavo na obe roki in zadremal.

„Martin!“ zašepetal mu je hipoma neki glas na uhó.

Martin se je dvignil iz poluspanja.

„Kdo je tukaj?“

Obrnil se je, pogledal k durim — nikogar ni bilo.

Spet je zadremal.

V tem hipu je slišal jasen klic:

„Martin! He, Martin! Glej jutri na cesto, jaz pridem!“

Martin se je vzbudil, ustal in si mél oči.

Ni vedel, ali se mu je sanjalo, ali je bdé slišal besede. Ugasil je svetilko ter zlezal v postelj.

Zjutraj je ustal še pred zarjo, opravil jutranjo molitev, zanétil, postavil juho in kašo na ognjišče, napravil samovar, privezal si predpasnik ter sedel k oknu na delo.

Sedé je delal in premišljeval učerajšne dogodke. Zdajci misli, da se mu je sanjalo, sedaj zopet, da je istinito slišal neznani glas.

„Zakaj ne?“ si misli. „Kaj takega se je že večkrat zgodilo“. Martin sedi pri oknu in gleda pogosteje na ulico nego na svoje delo, in kadar ide kdo v njemu neznanih škornjih mimo, tedaj se stegne in gleda skozi okno, da bi ne videl samo nog, ampak tudi obraz.

Šel je mimo domači hlapec v novih klobučinastih škornjih, prišel je mimo voznik z vodo, potem se je prikazal stari vojak Nikolajevski v sešitih starih klobučinjakah z lopato v roki.

Avdejič ga je spoznal po obutalu. Starcu je bilo ime Stepanič in užival je pri sosednjem trgovcu miloščino. Njegovo delo je bilo, pomagati domačemu hlapcu. Stepanič jel je pred Martinovim oknom odkidávati sneg.

Avdejič ga je pogledal in se potem zopet obrnil k svojemu delu.

„Vidi se, da me je starost naredila tako neumnega“ rogal se je sam sebi. „Stepanič kida sneg in jaz si domišljujem, da pride Kristus k meni. Jaz stari sivec sem ves neumen“.

A jedva je naredil deset šivov, sililo ga je že zopet, pogledati skozi okno.

Gledal je spet skozi okno, gledal, kako je Stepanič lopato prislonil k zidu in kako se skuša

segreti in opočiti. Mož je star, pohabljen in preslab, da bi kidal sneg.

Avdejič si misli: „Kaj, ko bi ga pogostil s kozarcem čaja? Samovar je baš sedaj zavrél“.

Takoj je zataknil šilo, vstal, postavil samovar na mizo, nalil čaj in potrkal s prstom na okno.

Stepanič se je obrnil ter prišel k oknu.

Avdejič mu je namigaval z roko, naj pride noter in šel duri odpirat.

„Pojdi noter, segrej se“, rekel je. „Ves premrl si“.

„Bog plati! Mozeg in kosti mi pretresa!“ deje Stepanič.

Potem je vstopil, otresel si snega in si jel snažiti noge, da ne bi se videl sled za njim, opotekajoč se sem in tja.

„Ne trudi se. Tla obrišem potem , pojdi sem in sédi“, prigovarjal je Avdejič. „Ná, pij kozarček čaja“.

In Avdejič je napolnil dve čaši, primaknil jedno gostu, iz svoje pa si je nalil čaj v podkrožek in pil.

Stepanič je izpil svoj kozarec. postavil ga narobe na mizo ter se zamislil. Poznalo se mu je, da bi rad pil še jednega.

„Pij še!“ govoril je Avdejič in nalil sebi in gostu še po jedno čašo.

Avdejič je, pivši svoj čaj, vedno gledal na ulico.

„Ali pričakuješ koga?“ upraša gost.

„Jeli koga pričakujem? Sram me je povedati, koga čakam. Morda pride, morda ne, a neke besede se ne morem iznebiti. Ali je bil Njegov obraz ali ne, tega ne vem. Veš brate — učeraj sem bral evangelje o našem gospodu Jezusu Kristusu, kako je trpel na zemlji. Saj si slišal o tem?“

„Da, slišal sem“, odgovori Stepanič „pa mi smo nevedni ljudje, ne znamo brati“.

„No, bral sem torej, kako je bival na zemlji. . . ; bral sem, veš, kako je prišel k Farizeju in ga ta ni dostojno vsprejel. Tako sem čital, brate, in potem premišljeval, da naš gospod Jezus Kristus izkazane mu časti ni štel sebi v čast. Tako sem mislil in pri tem zaspal. Ko sem zadremal, brate, slišim, da me nekdo kliče po imenu. Ustal sem in tedaj se mi je zdelo, da mi šepeče glas: Čakaj, jutri pridem . . . In tako dvakrat . . . No — ali mi bodeš verjel? — vtepel sem si v glavo . . . sam se grajam radi tega, a vendar zmiraj pričakujem prihod Gospodov“. Stepanič je majal z glavo in ni rekel ničesar, izpil potem kozarec in ga položil na mizo, Avdejič pa ga je postavil po koncu in zopet nalil.

„Pij in naj ti dobro diši! . . . Jaz tudi mislim, da naš Gospod, ko je bival na zemlji, nikogar ni preziral in da je večinoma občeval s prostim ljudstvom. Vedno je bil v dotiki s priprostimi ljudmi in svoje učence izbiral je navadno izmeje najine

vrste, med takimi grešniki, kakor sva midva, med delavci. Kdor se sam povišuje, pravi On, bode ponižan in kdor se sam ponižuje, ta bode povišan. Vi me imenujete Gospoda, pravi On, in jaz vam bodem umival noge. Kdor hoče biti prvi, pravi On, ta bodi hlapec vseh. Zato blagor ubogim, mirnim, spravljivim in usmiljenim“.

Stepanič je pozabil svoj čaj; bil je star mož in mehkega srcá. Sedé je poslušal in solzé so mu lile po licu.

„No, pij še!“ deje Avdejič.

A Stepanič se je prekrizal, zahvalil, potisnil kozarec od sebe in ustal.

„Hvala tebi, Martin Avdejič“, rekel je, „ti si me pogostil in mi telo in dušo poživil“.

„Prosim te“, odgovoril je Avdejič, „pridi drugikrat zopet, tvoj poset me veseli“.

Stepanič je odšel in Avdejič je zлил čaj, kar ga je ostalo, skupaj in ga izpil, spravil posodo in se zopet vsedel k oknu na delo.

Šiva — gleda pa vedno skozi okno. Kristusova pričakuje in vedno premišljuje Njegovo delovanje. Razni izreki Kristusovi rojé mu po glavi.

Mej tem sta šla vojaka mimo, jeden v vojaških, drugi v svojih škornjih, potem je šel v snažnih vrhovnih čevljih lastnik sosedne hiše mimo, za tem nosilec belega kruha z jerbasom. Vsi ti so šli mimo in sedaj se je prikazala pred oknom

stareja žena v volnatih nogavicah in kmečkih čevljih.

Šla je mimo in obstala pri zidu. Avdejič se je ozrl skozi okno in videl tujo, siromašno oblečeno ženo z otrokom v naročju stoječo pri steni. Obrnivši hrbet proti vetru skuša zaviti otroka, a nima nikakega zavoja. Sama ima poletno obleko in še ta je slaba in ponošena. Skozi okno sliši Avdejič, kako dete kriči; žena ga skuša pomiriti, a zaman.

Avdejič je ustal, šel pred durci na stopnice in zaklical:

„Hoj!“

Žena se je obrnila.

„Kaj stojiš z otrokom tukaj na mrazu? Pojdi vsaj v sobo, na gorkem ga lože poviješ. Tu noter!“

Žena se je začudena ozrla vanj. Videla je starega moža s predpasnikom, z naočniki na nosu, ki jo je vabil v sobo.

Šla je za njim.

Stopala sta po stopnicah navzdol, dospela v sobo in starec je vedel ženo k postelji.

„Tu se vsedi“, rekel je, „prav blizu k peči. . . ogreј se in podoji potem otroka!“

„Nimam mleka v prsih, ker še danes ničesar nisem jela“ odgovorila je žena, a vendar ponudila otroku prsa.

Avdejič je majal z glavo, stopil k mizi, vzел skledo, odprl durci pri peči, vlil juhe v skledo,

vzel iz peči lonec s kašo, pa ta ni bila še kuhana, zato je napolnil skledo samo z juho in jo postavil na mizo. Potem je poiskal kruha, snel brisalko raz žebelj in jo del na mizo.

„Sédi in jej“, deje. „Mej tem vzamem jaz dete. . . saj sem sam imel otroke. . . umejem jih pestovati“.

Žena se je prekrizala, prisedla k mizi in se lotila jesti. Avdejič pa se je vsedel na postelj k otroku. Tlesknil je z ustnami, a slabo se dá tleskati, ako človek nima zob. Sedaj se domisli, otroka s prstom malo ustrašiti: molil mu je prst proti ustam in ga umaknil hitro nazaj. V usta ni mu utaknil prsta, ker je bil umazan in smolén.

Otrok gleda prst in utihne, potem se jame celó smejati. In Avdejič se veseli.

Žena je in pripoveduje ne da bi jo bil kdo uprašal, kdo je in od kod prihaja.

„Vojakova žena sem“, pravi, „mojega moža so že pred osmimi meseci poslali v daljno tujino in ničesar ne čujem o njemu. Služila sem za kuharico, ko sem dobila dete. Z otrokom me niso hoteli več. Trije meseci so že minili, kar se klatim brez službe okoli. Kar sem imela vse, mi je pošlo. Iskala sem službe kot dojka, — a ne vzamejo me — ker sem presuha, pravijo. Bila sem pri ženi nekega trgovca, pri katerem živi naša babica, tam so mi obljubili dela. Mislila sem, da je konec skrbij, a trgovka me je pozvala samo za ta teden. Sta-

nuje pa daleč. Onemogla sem in dete svoje vsled stradanja pripravila skoraj že za smrt. Hvala Bogu, naša gospodinja daje nama v imenu Kristusovem stanovanje! Ne vedela bi drugače, kako se preživiti“.

Avdejič je vzkliknil.

„Tople obleke tudi nimaš?“ uprašal je.

„Kje naj dobim toplo obleko, dragi moj? Učeraaj sem zadnjo ruto zastavila za dvajset kopejk“.

Žena je stopila k postelji in vzela otroka, Avdejič pa je vstal, šel v stranski oddelek sobe, premetaval tam neko šaro in prinesel potem staro spodnjo obleko.

„Ná“, rekel je, „sicer je že slaba, a v pøvoje jo še lahko porabiš“.

Žena je pogledala staro obleko, pogledala starca, vzela potem starino in se jela jokati.

Avdejič se je obrnil na stran. Potem je zlezal pod postelj in privlekel kovček na dan, v katerem je nekoliko brskal, a potem se zopet vsedel ženi nasproti.

In žena je rekla :

„Kristus tebi povrni, dobri otec! Jasno je, da me je On poslal pred tvoje okno. Dete moje bilo bi sicer zmrznilo. Ko sem šla na prosto, bilo je toplo, a sedaj je nastal mraz. On ti je ukazal gledati skozi okno in usmiliti se moje bede“.

Avdejič se je nasmehnil.

„Da. On, je to prouzročil“, rekel je. „Dobra moja žena, nisem gledal brez uzroka skozi okno“.

In Martin je povedal vojakovi ženi, kaj se mu je sanjalo in kako je slišal glas, ki mu je obetal, da pride danes Gospod na pošet.

„To je vse mogoče“, rekla je žena ter ustala, zavila dete v podarjeno spodnjo obleko in se jela priklanjati in spet zahvaljevati.

„Vzemi to v imenu Kristusovem“, reče Avdejič in jej dá dvajsetico, „da boš mogla re'iti zastavljeno ruto“.

Žena se je prekrizala, Avdejič se je tudi prekrizal in jo spremil ven.

Žena je odšla. Avdejič je snedel juho, popravil sobo in se zopet vsedel k delu.

Dela, a vedno misli na okno; kadar se zatemni, takoj se ozre, kdo gre mimo.

Znanci hodijo mimo in tujci, a posebnega se ne zgodi.

Sedaj pa zagleda Avdejič staro branjevko, ki je stala na drugi strani ulice in imela jabolka v jerbasu; ni jih bilo mnogo notri, gotovo je že vse razprodala. Na rami je imela vrečo polno trošic*). Nemara je nabrala te trošice, kjer stavijo nova poslopja in je nesla domov. Vreča jo je tiščala na rami in hotela jo je preložiti na drugo. Spustila jo je torej na tlak, postavila jerbas na ulični steber in jela stresati trske v vreči, da bi se bolje

*) Trske, ki odpadajo pri obsekovanju lesa.

zravnale. Mej tem, ko je stresala vrečo, prikazal se je, bogvé od kod, deček v raztrgani kapi, vzal jedno jabolko iz jerbasa in hotel izginiti, — a starka ga je bila zapazila, se obrnila in ga prijela za rokav. Deček je mahal okolo sebe, hoteč se iztrgati, a starka ga je prijela z obema rokama, sunila mu kapo raz glavo ter mu segla v lase. Deček kriči, branjevka zmerja.

Avdejič ni imel časa, zatakiniti šilo, vrgel je je kar na tla, skočil pri durih ven, spotaknil se na stopnicah, da je izgubil naočnike. Drvil je na ulico. Starka je lasala dečka, ga zmerjala in hotela ga je tirati k redarju; deček je bil okolo sebe ter se branil.

„Jaz ti ničesar nisem vzela“, upil je. „Zakaj me tepeš? Izpusti me!“

Avdejič je ju skušal ločiti, prijel dečka za roko in dejal:

„Pusti ga, mamka, prizanesi mu v imenu Kristusovem!“

„Tako mu prizanesem, da ne zabi, dokler ne bode zopet pela brezovka po njemu. K redarstvu bodem tirala malopridneža!“

Avdejič je skušal starko s prošnjami umiriti.

„Pusti ga, mamka“, deje „nikoli več ne stori kaj takega.... za voljo Kristusovo“.

Starka je izpustila dečka, ta jo je hotel takoj popihati, a Avdejič ga je pridržal.

„Prosi ženico odpuščanja“, rekel je. „In v prihodnje ne delaj kaj takega več. Videl sem, da si vzel jabolko“.

Mladič jel se je jokati in prosil odpuščanja.

„Lej, tako je prav. Tu imaš še jedno jabolko!“

Avdejič je vzel jabolko iz jerbasa in je dal dečku.

„Plačal je bodem, mamka“, reče starki.

„Tako razvadiš malopridneže“, grajala je starka. „Tako bi se mu imelo dati, da bi ves teden ne zabil“.

„Oj mamka, mamka!“ pravi Avdejič. „Taka je naša šega, a Bog hoče drugo. Ako mora biti ta zaradi jednega jabolka tepen, kaj se mora potem nam zgoditi vsled naših grehov?“

Branjevka je utihnila.

In Avdejič ji je pravil, kako je Gospod svojemu hlapcu prizanesel velik dolg, a hlapec je šel in jel tirjati svojega dolžnika.

Starka je poslušala; deček stal je poleg in tudi vlekel na uho.

„Bog je ukazal odpuščati“, govoril je Avdejič, „sicer se tudi nam ne bode prizanašalo“.

Starka je majala z glavo in vzdihnila.

„Tako je torej“, rekla je, „pa vendar paglavci že prehudo nagajajo“.

„Mi stareji jih moramo učiti“, odgovarja Avdejič.

„Tako pravim tudi jaz“, reče starka. „Sama sem imela sedem otrok ostala mi je jedna hčerka“.

Starka je pripovedovala, kje in kako živi pri svoji hčeri in koliko unukov ima.

„Sedaj vidiš“, rekla je, „kako se mi godi in vendar se trudim. Smilijo se mi otroci, unuki. Nikdo mi ne streže tako, kakor ti-le. Aksjutka ne mara za nikogar, a od mene je ne spravi nihče. Babica, ljuba babica, preljuba. . . .“

Starki se je srce omililo.

„Mladina je že taka. Bog naj ga varuje!“ rekla je, oziraje se po dečku.

Ko je hotela vzdigniti vrečo na ramo, pri-skočil je deček, rekoč :

„Daj sem, poneseš jaz, mamka, isto pot imam“.

Majaje z glavo naložila mu je starka vrečo. Šla sta skupaj po ulici.

Starka je zábila vzeti denar za jabolko od Avdejiča.

Dolgo je še stal Martin in gledal za njima in čul kako sta se pogovarjala.

Ko sta izginila njegovim očem, je šel nazaj v svoje stanovanje, našel naočnike nerazbite na stopnicah, pobral šilo ter se zopet vsedel k delu.

Delal je nekoliko, a ni mogel več prav vde-vati svinjskih ščetin. Videl je prižigalca, ki je šel mimo, prižigaje poulične svetilke.

„Luč moram prižgati“, mislil je, užgal svetilko in obesivši jo na steno se zopet vsedel.

Zgotovil je bil baš škornjo, obračal jo na vse strani in ogledoval; vse je bilo dobro dovršeno.

Potem je zložil orodje, pometel odrezke na kup, pospravil ščetine, vrvi in šila, prijel svetilko in postavivši jo na mizo snel blagovestje s police.

Hotel je odpreti knjigo tam, kjer je učeraj uložil kosek usnja, a odprla se mu je na drugi strani.

Mej tem, ko je Avdejič odpiral evangelje, spomnil se je učerajšnjih sanj.

In jedva se je spomnil tega, zdelo se mu je, da nekdo šepeče in da čuje stopinje za seboj.

Avdejič se obrne in zagleda v temnem kotu ljudi, — ljudje stojé tam, a ne more razločiti, kdo je.

Neki glas mu šepeče na uhó :

„Martin! He, Martin! Ali me nisi spoznal?“

„Koga?“ vpraša Martin.

„Mene!“ odgovarja glas. „Jaz sem bil!“

Iz temnega kota stopil je smehljaje se Stepanič in raztopivši se, kakor megla, je izginil. . .

„Tudi to sem jaz“, govoril je glas. In iz temnega kota je stopila žena z otrokom, nasmihaje se mu; tudi dete se je smehljalo in tudi ta dva sta izginila.

„Tudi to sem jaz!“ govoril je glas in prikazala se je starka, deček z jabolkom in oba sta se mu nasmihala in izginila.

Sedaj se je razlilo Avdejiču veselje v srcé, prekrižal se je in jel brati v blagovestju tam, kjer se je bila knjiga odprla.

Na vzglavju strani bral je:

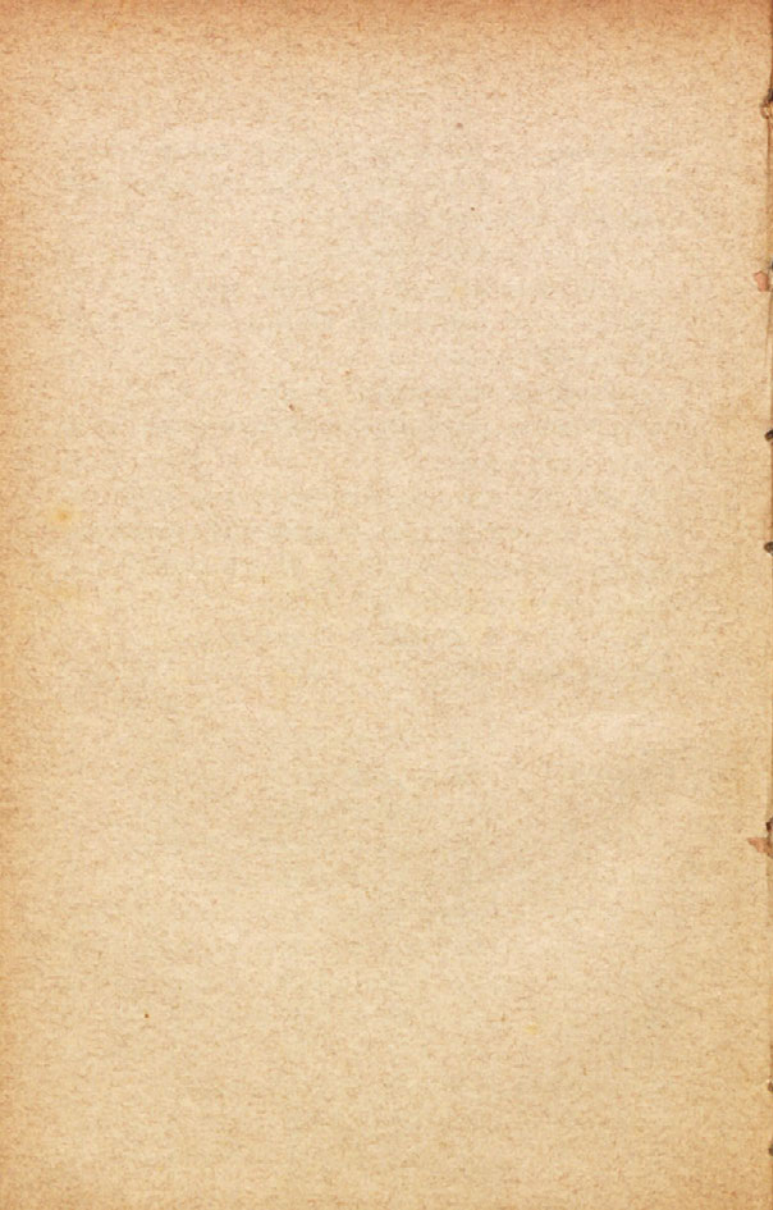
„Bil sem lačen in vi ste me nasitili. Bil sem žejen in vi ste me napojili. Bil sem gost in vi ste me prenočili“.

In spodaj je bral:

„Kar ste storili mojemu najbornejšemu bratu, to ste storili meni“.

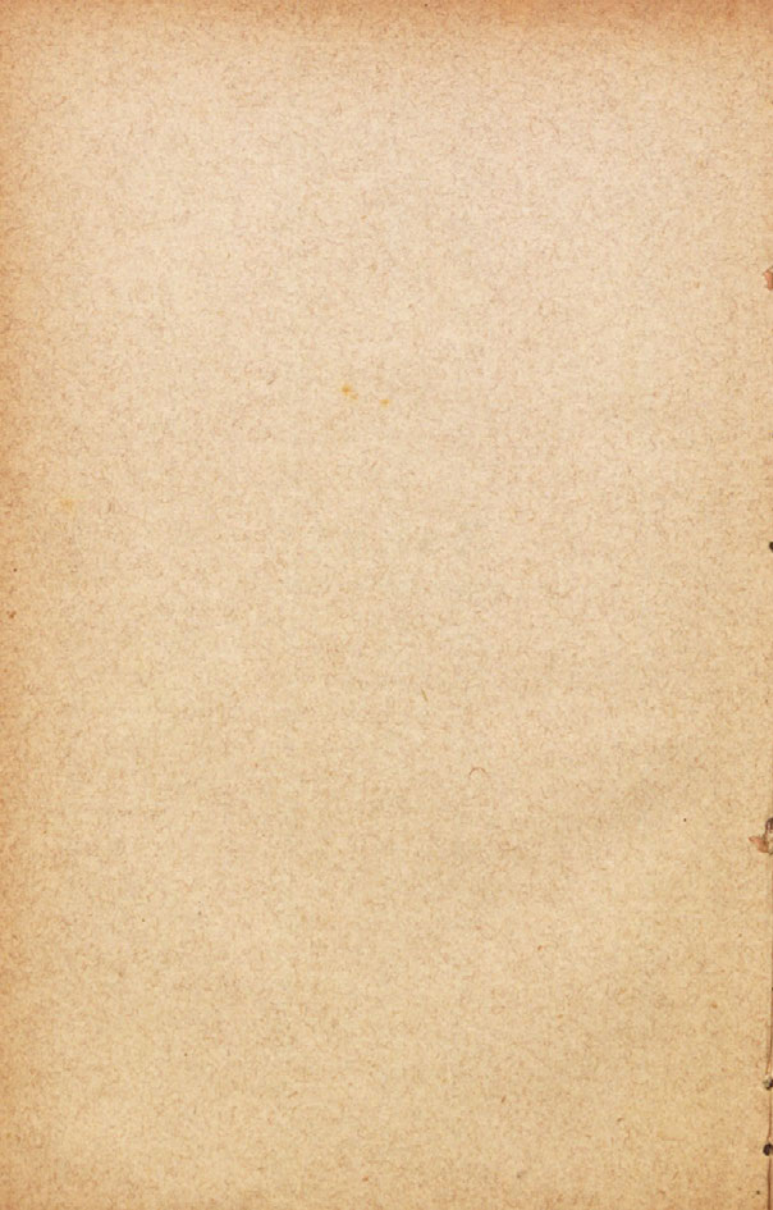
In sedaj je bilo Avdejiču jasno, da se mu sanje niso lagale, da je prišel ta dan res Odrešenik k njemu in da ga je istinito vsprejel pod svojo streho.

R a k v a r.

(Spisal Bělkin - Puškin.)

Ne zrim li každyj denj grobov,
Sědin drjahlějščej vselennoj? 1)
Deržavin.

Poslednji imetek rakvarja Adriana Prohorova je bil naložen na pogreben voz, in suh par se je vlekel v četrtič z Basmanne na Nikitsko, kamor se je preselil rakvar z vsem svojim domom. Zaprl je prodajalnico, pribil na vrata naznanilo, da se hiša prodaje ali oddaje v najem, in odpravil se peš na novo stanovanje. Približavši se rumeni hišici, ki mu je že davno zmotila pamet, da jo je naposled kupil za precejšen znesek, čutil je stari rakvar ves osupel da se mu srcé ne raduje. Ko je prestopil neznani prag in našel v novem svojem stanovanju nered, je vzdahnil po stari koči, kjer je bilo tekom osemnajstih let vse v prav strogem redu; jel je kregati obe svoji hčeri in delavko radi njih lenobe in začel jim pomagati sam. Kmalu so napravili red; omara s svetimi podobami in posodo, miza, divan in postelja zavzemali so oddeljene jim ogle v zadnji sobi; v kuhinjo in v izbo so položili gospodarjeve izdelke: rakve raznih barv in razne velikosti, tudi omare z žalovalnimi klobuki, plašči in svečniki. Nad vrati je bila plošča, na kateri je bil narisana debel Amor z nazaj obrneno bakljo; zdoli je bil napis: „Tu se prodajajo rakve priproste in okrašene; oddajajo se tudi na posodo in poravljajo stare“.

1) Ne zremo li rakev vsaki dan, sivelostij minljivega vesoljstva?

Deklici sta šli v svojo sobico: Adrian je obhodil svoje stanovanje, sel k okencu in ukazal pripraviti samovar.

Izobraženi čitatelj vé, da sta predstavila Shakespeare in Walter Scott svoje grobarje vesele in šaljive ljudi, da bi s tem nasprotjem pretresla našo domišljijo. Resnici na ljubo ne moremo slediti njiju primeru in smo prisiljeni priznati, da nrav našega rakvarja se popolnoma priklada njegovemu žalostnemu rokodelstvu. Adrian Prohorov je bil navadno mrmrav in zamišljen. Razvozljal se mu je jezik neki samo za tó, da je kregal svoji hčeri, kadar ju je zalotil, da sta gledali brez dela skozi okno na mimo hodeče, in da je prašal za svoje izdelke pretirano ceno one, ki so imeli nesrečo (a véasih tudi zadovoljnost) posluževati se jih. Tako je bil Adrian, sedé pri oknu in izpivaje po svoji navadi sedmo čašico čaja, vtopljen v tužne misli. Mislil je o plohi, ki je pred tednom tam pri zagradi dohitela pogrebce odstavljenega brigadirja. Mnogi plašči so se od tega zožili, mnogi klobuki skrivili. Slutil je neizogibne stroške, ker davna zaloga pogrebnih oprav prišla mu je v žalosten položaj.

Te misli so nenadoma pretrgali trije frama-sonski udarci na duri. „Kdo je?“ uprašal je rakvar. Duri so se odprle in človek, v katerem je bilo moč spoznati na prvi pogled nemškega rokodelca, stopil je v sobo in približal se z veselim pogledom rak-

varju. „Oprostite, ljubeznivi sosed“, dejal je v onem ruskem narečju, katerega ne moremo slišati brez smeha, „oprostite, da vas motim. . . ; želel sem, seznaniti se z vami takoj. Jaz sem čevljar, imenom Gottlieb Schulz in živim onkraj ulice, v oni hišici, ki je nasproti našim oknom. Jutri praznujem svojo srebrno svatbo in prosim vas in vaši hčeri, da bi prišli prijateljski k meni na kosilo“. Povabilo bilo je prijazno sprejeto. Rakvar je ponudil čevljarju sedež in čašico čaja in radi odkritega značaja Gottlieba Schulza začela sta kmalu prijateljski razgovarjati se.

„Kako kupčuje vaša milost?“ upraša Adrian.

„E - he - he“, odgovoril je Schulz, „raznovrstno toževati se ne morem. Dasi seveda ni moje blagó to, kar vaše : živ človek prestane brez čevljev, a mrtev ne brez rakve“.

„Čista resnica, pripomnil je Adrian; vendar, ako živ ne more kupiti čevljev, ne zamerite, hodi tudi bos; a ubog mrlič si dobi rakev tudi zastonj“.

Na tak način nadaljeval se je njiju pogovor še nekoliko časa; naposled je čevljar ustal in poslavljal se od rakvarja, ponavlja je svoje povabilo.

Drugi dan, ob dvanajstih stopili so rakvar in njegovi hčeri iz dvorice novokupljene hiše in odpravili se k sosedu. Ne pričnem opisovati ni ruskega kaftana Adriana Prohorova, ni evropejske oprave Akuline in Darije, izpustivši v tem slučaju navado sedanjih romanopiscev. Vendar se mi zdi

potrebno opomniti, da sta imeli obe deklici rmena klobuka in krasne čeveljčke, kar sta delali samo v slavnostnih slučajih.

Tesno stanovanje čevljarja bilo je napolnjeno z gosti, večinoma nemškimi rokodelci, z ženami in podmojstri. Iz ruskih uradnikov bil je jeden stražar, Čuhonec Jurko, ki si je znal, ne gledé na svoj nizek stan, pridobiti posebno naklonjenost gospodarja. Pet in dvajset let služil je v tem stanu zvesto in pravično, kakor poštar Pogoreljskega. Požar dvanajstega leta, ki je uničil prvoprestolno mesto, iztrebil je tudi njegovo revno stražnico. Pozneje so na njenem mestu postavili novo, sivo, z belimi stebri dorijskega sloga, in Jurko je začel zopet hoditi okolu nje s sekiro in v debelo suknenem oklopu. Znan je bil večini Nemcev, živečih okolu nikitskih vrat; marsikateremu se je prigodilo, da je prenočeval pri Jurku od nedelje do ponedeljka. Adrian se je seznanil takoj z njim, kakor s človekom, katerega more potrebovati prej ali poslej, in ko so šli gostje za mizo, sedla sta skup. Gospod in gospa Schulz in njiju bčerka, sedemnajsetletna Lotchen, ki so obedovali vsi skup z gosti, so stregli in pomagali kuharici streči. Pivo je teklo. Jurko je jel za štiri; Adrian mu ni zaostajal; hčeri njegovi sta se branili; nemški razgovor je postajal od ure do ure šumnejši. Nenadoma je pa zahteval gospodar pozora, odmašil zapečaceno steklenico in dejal glasno po ruski: „Za zdravje moje dobre

Luize! " Polušampanjec se je zapenil. Gospodar je nježno poljubil sveže lice svoje štiridesetletne soproge Luize, in gosti so šumno pili za zdravje dobre Luize. „Za zdravje mojih ljubeznivih gostov!“ oglasil se je gospodar, odmašivši drugo steklenico — in gostje so se mu zahvaljevali, izpraznuje zopet svoje kozarce; pili so za zdravje vsakega gosta posebe: pili za zdravje Moskve in cele vrste nemških mestic, pili za zdravje vseh cehov sploh in vsakega posebe, pili za zdravje mojstrov in podmojstrov. Adrian je pil marljivo in razveselil se tako, da je predložil neko šaljivo zdravico. Tu je vzdignil jeden iz gostov, debel pek, kozarec in vzkliknil: „Za zdravje teh, za katere delamo, unse-rer Kundleute!“ Predlog je bil vzprejet, kakor vsi, radostno in soglasno. Gosti so se začeli poklanjati drug drugemu, krojač — čevljarju, čevljar — krojaču, pek — obema, vsi — peku, in tako dalje. Jurko je zakričal sredi vseh vzajemnih poklonov, obrnivši se k svojemu sosedu: „Kaj? pij očka za zdravje svojih mrtvecev“. Vsi so se zahrohotali, a rakvar se je čutil razžaljenoga in nakremžil se. Nikdo ni opazil tega; gostje so nadaljevali pili in vabilo je že k večernicam, ko so vstali iz-za mize.

Gostje so se razšli pozno in večinoma veseli. Debeli pek in knjigovez, kojega lice se je pokazalo v rudečkasti safijanovi vezi, odvela sta Jurka pod pazduho v njegovo stražnico, ravnaje se v tem slučaju po pregovoru: „kakor se posojuje, tako se vrača“. Rakvar je prišel domov pijan in jezen.

„Kaj moje rokodelstvo“, razsojeval je glasno, „res ni častnejše nego druga? Je-li rakvar — rabeljev brat? Čemu se smejó ti krivoverci? je li rakvar — pustni šaljivec? Hotel sem jih pozvati na novo stanovanje in napraviti jim izvrstne gostije; a ne bode nič! One skličem, za katere delam; mrtvece pravoslavne!“

„Kaj pa, očka?“ dejala je dekla, ki ga je med tem izzivala, „kaj kvasite to? Prekrižajte se. Mrtvece sklicevati v goste! Kaka groza!“

„Primaruha, skličem jih, nadaljeval je Adrian; in še jutri. Prosim, moji dobrotniki, da se pogostite jutri večer pri meni; postrežem vam s tem, kar mi je Bog poslal.“

S temi besedami se je odpravil rakvar na posteljo in zasmrčal kmalu.

Na dvoru je bilo še temno, ko so Adriana „vzbudili“. Trgovka Trjuhina je umrla prav to noč, in posel njenega oskrbnika je prihajal s tem naznanilom k Adrianu. Rakvar mu je podaril za to tri kopejke, oblekel se naglo, vzel voznika in odpeljal se na Razguljaj. Na vratih pokojnice je že stalo redarstvo in hodili so kupci, kakor vrane, ki čutijo mrtvo telo. Ona je ležala na klopi, rmena kakor vosek, a ne še oskrunjena z gnjilobo. Okolu nje so se gnetli sorodniki, sosedi in domačinci. Vsa okna so bila odprta; sveče so gorele; duhovniki so čitali molitve. Adrian je stopil k Trjukinimu unuku, mlademu kupcu v modri suknji, in

pravil mu, da pripravi rakev, sveče, pokrov (balдахin) in druge pogrebne potrebe takoj z vso natančnostjo. Naslednik se mu je raztreseno zahvalil, rekši, da na ceno ne gleda, ampak prepusti vse njegovi vesti. Rakvar je pa zatrjeval po svoji navadi, da nepotrebne ne vzame; z imenitnim pogledom se je menil z oskrbnikom in odšel, da bi preskrbel potrebne reči. Ves dan je hodil z Razguljaja k nikitskim vratom in nazaj; proti večeru je uredil vse in šel peš domov, odpustivši svojega voznika. Noč je bila svetla. Rakvar je srečno prišel do nikitskih vrat. Pri Vozneseniji je kričal na straži njegov znanec, naš Jurko, in spoznavši ga, želel mu je lahko noč. Bilo je pozno. Rakvar je šel že proti svojemu domu, ko se mu je hipoma zazdelo, da je šel nekdo k njegovim vratom, odprl duri in skrnil se skozi nje. „Kaj bi to pomenilo?“ pomislil je Adrian; „kdo me zopet potrebuje? Ni li zlezal tat k meni? Ne hodijo li ljubinci k mojim dekletom? Kaj dobrega!“ In mislil si je rakvar že poklicati prijatelja Jurka na pomoč. V tem trenutku se je približal še nekdo k durim in nameraval iti skozi, a zagledavši hitečega gospodarja, se je ustavil in snel trioglati klobuk. Adrianu se je zdelo njegovo lice znano, a v naglici ga ni mogel pregledati natanko.

„Ali ste hoteli iti k meni?“ dejal je zasopli Adrian; „prosim vstopite“.

„Ne ustavljajte se, očka“, odgovoril je ta

zamolklo; „stopajte naprej in kažite gostom pot!“

Adrian ni imel niti časa, da bi se ustavljal. Duri so bile odprte, on je šel na stopnice, oni pa za njim. Adrianu se je zdelo, da hodijo po njegovih sobah ljudje.

„Kaki hudirji!“ pomislil je in hotel naglo vstopiti. . . . a tu so mu noge zamrle. Soba je bila napolnjena z mrtveci. Mesec je razsvetljeval skozi okna njih rмене in sinje obraze, udrta usta, mračne, pol zakrite oči in ven moleče nosove. . . . Adrian je spoznal s strahom v njih ljudi, katere je pogrebel s svojim trudom, in v gostu, ki je vstopil z njim, spoznal je brigadirja, pokopanega v času plohe. Vsi, gospe in možje, so okrožili rakvarja s pokloni in pozdravi, razven jednega reveža, nedavno zastonj pokopanega, kateri se ni približal in mirno stal v kotu, svest si in sramuje se svojih cap. Vsi drugi so bili oblečeni spodobno: pokojnice v čepicah in vezilih, mrtveci uradnikov v uradnih oblekah, a z neobritimi bradami, kupci v prazničnih kaftanjih.

„Vidiš Prohorov“, dejal je brigadir imenom vse častite družbe, „vsi smo se vzdignili na tvoje povabilo, doma so ostali samo oni, kateri že nemajo moči, kateri so popolnoma razpali, komur so ostale same kosti brez kože; a i tu ni mogel j eden prestati — tako je želel biti pri tebi“. . . . V tem trenutku se je priril majhen skelet skozi krdelo in približal se Adrianu. Njegova črepinja se

je laskavo nasmehnila rakvarju. Cape svetlozelenega in rdečega sukna in starega platna visele so tu pa tam na njem, kakor na drogu, a kosti nog so tičale v velikih zavihanih škornjeh, kakor pestiči v možnarjih.

„Ali me nisi spoznal, Prohorov“, dejalo je okostje, ali se li spominjaš odstavljenega stražarskega naddesetnika Petra Petroviča Kirilkina, tistega, kateremu si prodal v 1799. letu svojo prvo rakev — in še smrekovo za hrastovo!“ Pri teh besedah se je mrtvec stegnil, da bi ga s svojimi kostmi objel; a Adrian je zbral moči, zakričal in odsunil ga. Peter Petrovič se je stresel, pal in razsul se ves. Med mrtveci je nastal jezen ropot; vsi so se postavili za čast svojega tovariša, napali so Adriana z obiranjem in grozenjem, in ubogi gospodar je padel sam na kosti odstavljenega stražarskega naddesetnika in zgubil zavest.

Solnce je že davno razsvetljevalo postelj na kateri je ležal rakvar. Naposled je odprl oči in zagledal pred saboj deklo, ki je pihala v samovar. Z grozo se je domislil Adrian vseh „učerašnjih“ dogodkov. Trjuhina, brigadir in naddesetnik Kirilkin predstavili so se temno njegovi domišljiji. Molčé je čakal, da bi začela dekla razgovarjati se ž njim in naznanila mu nasledke ponočnih dogodkov.

„Kakó ste spali, očka, Adrian Prohorovič“, dejala je Aksinija, podavaje mu spalno suktnjo; „prišel je bil sosed krojač in tukajšnji stražar je

bil pribežal z naznanilom, da je danes vaš „poseben“ god, a izvolili ste počivati, in nismo vas hoteli vzbuditi“.

„A od pokojnice Trjuhine so li prišli k meni?“

„Pokojnice? Kaj je umrla?“

„Kakó si neumna! Ali mi li nisi pomagala naloževati učeraj pogrebne potrebe za njo?“

„Kaj ste noreli, očka, ali se niste še stregnili od učeraj? Kak pogreb je bil učeraj? Ves dan ste se gostili pri Nemcu, vrnilo se pijani, zavalili se v posteljo in spali do sedaj, ko so že odzvonili k maši“.

„Kaj res!“ dejal je veseli rakvar.

„Gotovo je takó“, odgovorila je dekla.

„Nu, ako je takó, daj hitro čaj in poklič hčeri“.

I. K - oj.

Božena.

(Resnična povest. Iz češčine *) poslov, Rýň.)

*) Iz „Velkého Svato - Josefského kalendáře na přestupní rok 1892“.

Ljubi bralec! Seznanjamo Te takrat s pripovedko, za katero smo snov nabirali po starih letopisih. Dogodek, o katerem nameravamo pripovedovati, sega nazaj v leto 1622., torej do začetka tridesetletne vojni; vršil se je v naši domovini češki in sicer na tedanjem gospodstvu solniškem. Ono gospodstvo je bilo takrat v oblasti grofinje Felonije Pernštinske, ki je bila zadnja potomka staroslavnega češkega plemenskega rodu. Poprejšnji gospodar tega gospodstva je bil hraber češki plemič, ki je bil po nesrečni vojni na Beli gori izgnan na tuje, njegova posestva so pa bila prodana.

Izmed služabnikov poprejšnjega gospodarja je ostal v službi nove gospodinje jeden sam človek. To je bil višji oskrbnik Skarlicki. Vsi ostali so zapustili službo pod novo gospodinjo, ker so bili protestantske vere, ki je bila takrat po Češkem močno razširjena, in ker se je o novi gospodinji širila govorica, da spada med najgorečnejše častitelje katoliške cerkve, katerej je udana z dušo in telesom, in da bi najbrže ne trpela pri sebi služabnika, ki bi bil pristaš nove vere.

Skarlicki je bil izjema med vsem služabništvom. V poprejšnjih časih, ko je imel še starega gospoda, bil je med prvimi, ki so odpadli od katoliške vere, da bi se prikupil svojemu gospodarju, kar se mu je tudi nemalo posrečilo. Zdaj pa, ko

je prišla nova gospodinja, povrnil se je od protestantske vere zopet h katoliški. Iz takega ravnanja je razvidno, kako je moglo biti Skarlickega versko prepričanje. Obračal je plašč po vetru, kakoršen je slučajno zapihljal, da se mu je le dobro godilo. Tamošnji prebivalci, ki so po večini ostali zvesti katoliški veri, so odkritosrčno rekali k temu: „Protestanti niso ničesa izgubili z gospodom višjim oskrbnikom, mi katoličani pa v njem nismo tudi nič pridobili“.

Skarlickega je prebivalstvo v poprejšnjih časih jako črtilo; kajti da bi se svojemu gospodu prikupil, pritiskal je na podložne z vsemi možnimi sredstvi. Ako je kateri robotnik nekoliko pozneje prišel na delo, takoj ga je Skarlicki neusmiljeno pretepel s palico, a konečno se je o njem raznesla govorica, da je neki slabotnik vsled njegovih palic po daljšem bolehanju celó umrl.

Ker je vrhni grajski oskrbnik Skarlicki takó strogo skrbel za to, da so se ohranile zastarele pravice svojega gospoda, bil je pri njem zares tudi v veliki milosti. Skarlicki si je na tak način pri-gospodaril mnogo lepih novcev, katere je posajal kmetom za velike obresti, ker takrat še ni bilo hranilnic in posojilnic. Mislil si je v svojem srcu, da gosposka ljubezen je minljiva in da z gospódo ni dobro češenj zobati; zató si je hotel o pravem času zagotoviti prihodnost za slučaj gosposke nemilosti in nepričakovane izgube dobre službe vrh-nega oskrbnika.

* * *

Prišla je doba spomladanske setve. Vrhni oskrbnik stopil je v pozni zvečerni uri v revno kočo dninarja Vališa.

„Kaj neki je imel trinožki gospod oskrbnik takó pozno opraviti pri revnem Vališu?“ uprašal je sosed Matiček svojo ženo.

„Kakó kratkovidni ste vi možki“, dejala je žena. „ali gospod oskrbnik ni udovec brez otrok? In čeprav ima dobrih pet križev na hrbtu, je vendar še precej krepak mož, ki si hoče zagotoviti prijetno in brezskrbno prihodnost“.

„Ajaj, kaj slišim — oskrbnik, katerega nihče ne more trpeti, niti sam gospod oče nebeški, da bi pogledoval za krasno Boženo, hčerko ubožnega Vališa, katera je doživela komaj tisoč nedelj?“

„Nu, mislim, da se ne varam; ali se ti ni zdelo nikoli sumljivo, ko si šel s svojimi sosedi v roboto na grajska posestva, kakó je oskrbnik vse vrage klical iz pekla, ako ni šlo delo po njegovih mislih od rok, a z brhko Boženo je vendar vselej delal izjemo, ko je svojega očeta motila pri delu? Kakó jo je vrhu tega še hvalil pred vsemi robotarji, a za ostale trpine ni imel ne enega samega prijaznega pogleda?“

„Toda kaj poreče k temu Janko, grajščinski služabnik, ako mu Božena postane nezvesta? Saj je vendar hotel ž njo stopiti k oltarju, kakor Bog zaukaže, toda ni dobil zaželjenega dovoljenja od ostrih predstojnikov“.

„Nu, takega dovoljenja ne dobi tudi letos, niti drugo leto ne, toda zviti in potuhnjeni gospod Skarlicki bo že znal najti ključek, ki mu odpré pot do zaželjenega namena“.

Ob istem času, ko se je Matiček takó razgovarjal s svojo drago zakonsko polovico, razpredel se je pogovor v koči ubožnega dninarja Vališa. Božena, ki je celi dan neprestano trdo delala, ležala je že v postelji v trdnem spanju, ko so se njeni starisi razgovarjali z ostrim gospodom oskrbnikom.

„Opozarjam Vas, dragi moj Vališ, da mi doslej dolžujete za oni kos njive, katero ste dobili za užitek že pred letom dnij, — toda njiva se proda prihodnje leto komu drugemu za gotov denar“.

„O, ti moj ljubi Bog, kaj potem začnem — jaz ubogi nesrečnik? Kupil sem si ta kos njive k moji kočici z namenom, da bi vse to dal prihodnjemu zetu Janku, ki bi jo poplačal iz svojih prihranjenih novcev, kajti od same kože človek ne more živeti, ali žalibog, ta dobri dečko ni še dobil dovoljenja za ženitev od milostljivih oblastnij“.

„A“, — pretrgal mu je hitro Skarlicki besedo — „ne dobi ga niti letos, pa tudi mnogo let še ne, ker je povsem podložen svoji gosposki, pa tudi meni. Jaz pa z vami jako dobro in pošteno mislim; stavim vam predlog, ki je za vas takó ugo-

den, da bode preskrbljeno za vaša stara leta tudi brez tega Janka, ako ga sprejmete. — Znano vam je“, nadaljeval je bolj tiho in zaupljivo, „da sem že 2 leti udovec, da imam lepo imetje in da morem dobro oskrbeti ženo in otroke; — nu, kaj bi rekli k temu, ako bi vašo Boženo hotel narediti za gospó oskrbnikovo?“

Stari Vališ je bil zaradi tega uprašanja takó iznenaden, da ni mogel niti besedice spraviti iz sebe; grlo se mu je zaprlo, da ni mogel reči niti besedice. Šele na ponovljeno uprašanje „plemenitega“ gospoda grajščinskega oskrbnika, naj brez ovinkov pové, ali mu Boženo dá za ženo ali ne, jecljal je stari Vališ v velikih prenehljajih:

„Milostljivi gospod oskrbnik! Kolikor se mene tiče, jaz bi srčno rad dal svoj očetovski blagoslov temu uzvišenemu zakonu in štel bi si to v veliko čast, — vendar —!“

„Kaj — vendar?“ padel mu je oskrbnik razdraženo v besedo.

„Nu, mislimo le, kaj bi temu rekel Janko, ako bi mu ne držal obljube, katero sem mu bil dal že pred letom dnij!“

„S tem bomo hitro gotovi; poveste mu na kratko, da kot reven služabnik doslej ni dobil dovoljenja za ženitev, katero v takih razmerah tudi težko kedaj dobi, kajti grajščinski oskrbnik ima vendar prednost pred služabnikom. Da bi pa ne imeli več nikakih skrbij na stara leta“, nadaljeval

je gospod oskrbnik zopet mirno in prilizljivo, „plačam jaz sam celo svoto, katero ste doslej dolžan na ono polje. Vrhu tega vam bom dajal to polje še orati in obdelovati, da bi bili v vaših prihodnjih dneh zagotovljeni tudi brez Janka“.

„To bi bilo res da vse lepo“, dejal je že mirneje naš Vališ, „toda na jedno smo pri tem razgovoru povsem pozabili: kaj poreče k temu naša Božena, katerej le Janko roji po glavi in srčku; ali bode zadovoljna s to zameno?“

„Molči, stari!“ — prerušila mu je besedo žena Kordula — „tvoji pomisleki niso vredni besede. Ti, stari bedak, moreš si šteti v čast, ko se tak bogat in visok gospod, kakoršen je naš milostljivi gospod oskrbnik, také daleč poniža, da prosi za roko naše Boženke. Tudi Božena si mora to šteti v čast in v pravo srečo, ako stopi v takó imeniten zakon. Oj, kakó ji bodo ljudjé zavidali to srečo in nam vsem, da smo prišli v tako sorodstvo; vendar mi se za tako zavist ne bomo brigali; saj pravi že star pregovor: „Bolje je, ako nam ljudjé za kaj zavidajo, nego da bi nas radi česa pomilovali!“

Stari Vališ je hotel poskusiti še s kakim izgovorom in pomislekom, toda zaslepljena in klepetava Kordula ni mu pustila niti priti k besedi. Po stari navadi, da je moralo vse iti po njeni volji in da je povsod in vselej morala imeti prav, odrezala se je oblastno:

„Ni besede več, stari — in konec!“

Na takó sklenjeno ženitovanjsko pogodbo podala je roko gospodu oskrbniku Skarlickemu, kar jo moral storiti rad ali nerad tudi stari Vališ.

Ko je Skarlicki odšel dejal je Vališ svoji ženi, ki je bila vsa iz sebe zaradi nepričakovane tolike sreče :

„Stara, stara, menim, da sva se vendarle prenaglila. Pomisli vendar, da je najina Božena v primeri z grajščinskim oskrbnikom, ki je že davno videl očeta Abrahama, še otrok in mogla bi mnogo bolje veljati kot hči nego kot žena!“

„Toda najin otrok postane gospa oskrbnikova, katero bodo spoštovali in se ji uklanjali vsi vaščani; vsi služabniki milostljive gosposke ubogali jo bodo na migljaj in to ji vse ostalo bogato odplača“.

„Morebiti“, pravi stari Vališ na to, „vendar si nočem vzeti na svojo vest, da bi Boženi sam naznanil to veliko čast, ki jo čaka“.

„I nu, to sem si takoj mislila, da ne boš imel toliko srčnosti, da bi svoji hčerki nekaj zapovedal. Kar si živ, nisi bil za nič, in tudi zdaj si gnjil strahopetnik. Nu, ker pa od dneva najine poroke moram v hiši le jaz gospodariti — seveda s tvojim privoljenjem, ker si vendar ti mož — moram tudi to zadevo sama opraviti in urediti. Naznanim torej Boženi svojo — hročem reči tvojo voljo, toda ti stari moraš biti poleg, da bi si morebiti Božena ne mislila, da sem to ženitev sama

spletla, in da bi ljudje ne rekli, da si pod pantoflom in da moraš takó plesati, kakor jaz piskam. Ponavljam ti torej še enkrat: gospodar v hiši si ti; in ako sem brez velikih besedovanj privolila v ponudbo gospoda oskrbnika, storila sem to le s tvojim dovoljenjem“.

„Nu, kajpak“, mislil si je Vališ sam pri sebi, „gospodar sem v hiši, le da moja beseda velja toliko kot nič, kajti vse se mora vršiti le po njeni trmasti glavi“.

Drugega dne naznanila je Kordula Boženi, sevéda v navzočnosti starega nje očeta Vališa, da je zaročena z gospodom grajskim oskrbnikom, katerega mora vzeti, ker je ženitovanjska pogodba že sklenjena, katera ne dopusti nikake spremembe več.

„Ali mamka“, zaihtela je prestrašena Božena, kakó ste mogla dati za mene besedo takemu plešastemu starcu, okrutniku svojih podložnikov, izdajalskemu brezbožnežu, ki je iz dobičkarije dvakrat spremenil celó svojo vero, ne da bi me bila poprašala, ali sem s tako ženitvo tudi zadovoljna?“

„Ali Boženka, saj je ta zakon prava sreča za te. Iz revnega dekleta postaneš spoštovana gospá. Z Jankom bi vse svoje življenje ostala le revna dninarica“.

„Mati, pomislite vendar, da denar še ni vse na svetu; sam denar še ni dosti k sreči človeka; narobe, mene naredi najnesrečnejšo stvar na svetu. Na Janka nikoli ne pozabim, nikoli — niti do

smrti, vest pa mi bode vedno očitala, da sem mu postala nezvesta in da sem ga brez uzroka izdajalski zapustila“.

„To vse so le tvoji predsodki ; Janko je revež kakor miš v cerkvi, a če bi se vidva vzela in bi imela kdaj otroke, tu bi bila sama revščina pri vaju doma. Ako je Janko mlajši in lepši nego gospod oskrbnik, moraš pa tudi pomisliti, da se človek iz kvasne ali pri tem prazne skledе ne najé. Skratka, ne govorive o tem nič več — Janka si na nikak način ne moreš vzeti za možá, ker nima potrebnega dovoljenja. Na Janka bi bila morala pozabiti tudi tedaj, ko bi gospod oskrbnik ne bil prišel na to misel, da bi hotel vzeti za ženo tebe in nobene druge“.

„Mati, govorite mi, kar hočete, jaz ne bom nikoli oskrbnikova žena, ker ne čutim do njega niti iskricе ljubezni v svojem srcu!“

Na to je dejala mati Kordula: „To je lahko mogoče, da zdaj ne čutiš do njega nikake ljubezni, toda prepričana sem, da se mu sčasom privadiš. Naposled moraš sprevideti, drago dete, da tvoj oče in jaz skrbiva le za tvojo srečo ; midva imava več skušnjé, kar pozneje kdaj tudi spoznaš, da nama boš še po najini smrti hvaležna, da sva te takó dobro oskrbela“.

„Jaz pa vam ponovim še enkrat“, dejala je Božena odločno, „da ne dam svoje roke v zakon takemu surovežu, kateri ni le meni, ampak celi okolici mrzel“.

„Ali Boženka, saj vendar znaš četrto božjo zapoved, po kateri imajo otroci ubogati svoje stariše; ta dolžnost naložena jim je od Boga“.

„Da, znam četrto božjo zapoved“, odgovorila je Božena resnim licem, „in sem se doslej tudi zvesto po njej držala. Toda ta zapoved naklada tudi starišem dolžnost, kakor nam je vsem dobro znano iz katekizma, da morajo vestno skrbeti za časni in večni blagor svojih otrok. Ker me pa silite v ta zakon, naredite me za vse življenje, morebiti tudi na večne čase nesrečno, kajti raje si vzamem življenje nego se za vselej zvežem s takim odurnim človekom“.

„Pa boš morala!“ zarohnela je razkačena Kordula — „in konec vsemu, niti besede več, o-stane pri tem, kakor smo sklenili z očetom in gospodom oskrbnikom; za štiri nedelje bo poroka in konec besedovanja“.

* * *

Naslednjega dne širila se je kakor blisk daleč na okrog nepričakovana novica, da se stari gospod oskrbnik Skarlicki oženi z mlado Boženo Vališevo. To novico je najbolj širila nevestina mati, Kordula. Kot največjo tajnost pripovedovala jo je klepetavim sosedam, zatrjeva je jim ob enem, da Božena sicer ne mara starega oskrbnika, da ga pa mora vzeti, ker je to očetova želja, katerega mora ubogati.

Sosede so ji v obraz sicer pritrjevale, za hrbtom pa so govorile vse drugače, kakor se to po navadi godi.

„O ta uboga Božena!“ — rekale so — „kako zeló je nesrečna! Njen ljubki obrazek je bil poprej vselej kot kri in mleko, zdaj pa je bled kot stena. Ubogo devče stopa okoli takó razmišljena in žalostna, kakor da ji je jutri zapustiti ta svet. Naposled ji od bridkosti počí srce — a vse to ima na vesti ta brezsrčna in trda njena mati!“

Tolike odgovornosti bi ne hotela vzeti na svojo vest“ — zatrjevala je druga — „toda zdi se, da je bil pri Vališevih cel vihar, ko je mati prvič hčeri naznanila, da mora vzeti gospoda oskrbnika in da se na tem sklepu ne dá nič več pomagati“.

„Pojte, pojte, ne bodite takó lahkoverna! Ali ne veste, da stari Vališ je le peto koló v hiši in ako bi Kordula peljala Boženo tudi na morišče, ne smel bi ganiti niti z mezincem?“ — dostavila je tretja soseda med smehom?

Taki in enaki pogovori vršili so se tedaj vsak hip po vasi. Ko se je nagloma raznesla novica, da je bivši Boženin ženin Janko izginil takó, da ga nihče na daleč okoli ni mogel zaslediti, še le tedaj je cela okoljca začela prav šibati staro Kordulo, kajti jedni so zatrjevali, da si je Janko v obupu vzel mladó življenje, drugi pa so bili uverjeni, da se je pridružil četam razbojnikov, katerih

je v onih časih vse mrgolelo po domovini češki, da bi se o priložnosti maščeval nad roparjem svoje sreče. A vse to ima na vesti ta častiteljna Kordula, ta stara škrba klepetulja, ki je napravila nesrečna dva mlada človeka in lastno svojo kri.

Take govorice, resnične in izmišljene, bi trajale morebiti ves čas do poroke, da se ni pripetilo nekaj drugega, ki je vse ostalo potisnilo v ozadje.

Oskrbnik Skarlicki je naznanil vsemu prebivalstvu po okolici, da nova gospodinja pride na svoje gospodarstvo v ponedeljek, torej prav na dan pred njegovo poroko z Boženo, in da se milostljiva gospá najbrže osebno udeleži te slavnosti. Samopridni Skarlicki se je bil namreč že prej pismeno obrnil s prošnjo do gospe Felonije Pernštinske, da bi mu skazala to posebno milost in udeležila se njegove poroke.

„Nu, tu pogledjte!“ govorilo se je na to po okolici, „hudobija zmaguje torej po celem svetu. Ta človek naj bo za vse svoje grdobije deležen še le milosti in časti, da ga tudi milostljiva nova grajska gospa počasti s svojo navzočnostjo pri poroki, ki se bo vršila proti volji same neveste?! Iz tega ne bo nič dobrega!“

„Nu“, dejali so bolj razumni možje, „gospod oskrbnik je zvit in pretkan mož, on se je zato predrznil povabiti novo gospo k svoji poroki, da bi si mi vsi mislili, da si je pridobil milost in zaupanje nove gospodinje že v tolikej meri, kolikor za

poprejšnjega gospoda, kar naj bi nas oplašilo, da bi se nihče ne pritožil proti njemu pri njej in da bi takó še dalje ukazoval in zatiral, kakor doslej, dasi vé, da ga vsi mrzimo in črtimo“.

In to mnenje je bilo tudi pravo.

Gospod oskrbnik je delal velike priprave za sprejem nove gospe. Nič manjših priprav pa ni delal tudi za svojo poroko, ki se je imela vršiti naslednjega dné. Ne le, da je povabil vse sodnike, župane in občinske svetovalce iz bližnje in daljne okolice, ki so spadali pod to grajščino, ampak dal je tudi razglasiti, da vse veselice in velike pojedine se bodo vršile na njegov račun, takó da nihče, ki se te svatbe udeleži, ne bo imel niti vinarja stroškov. Da je tako povabilo bilo sprejeto s splošno zadovoljnostjo, razume se samo po sebi. Zviti gospod Skarlicki je menil s svojo najnovejšo radodarnostjo zamašiti usta vsem poprejšnjim sovražnikom in nasprotnikom, katerih ni imel malo, in iz vseh teh narediti s pomočjo pozvanih županov in svetovalcev same privržence in prijatelje.

Prišel je dan slavnostnega dohoda nove gospe. Že na vse zgodaj zbirali so se na grajskem dvorišču radovedneži iz cele okolice. Tudi zastopniki domače duhovščine čakali so tamkaj dohoda grofice Pernštinske. — Pri takratnih slabih cestah je bilo potovanje jako težavno, takó da je grofica dospela še le ob štirih popoldne v grad. Tamkaj

zbrane množice ljudstva so ji naidušeno klicale „Slava!“, katera se je med trobentanjem in zvonjenjem kotlov daleč razlegala.

Na to je stopil pred njo častiti gospod župnik, kateri je po daljšem pregnanstvu zopet mogel priti na svoje prejšnje mesto kot katoliški duhovnik, in je v daljšem govoru presrčno pozdravil novo gospodinjo grofico Pernštinsko. Na to je grofica odgovorila na kratko a s pomenljivimi besedami, katerih glavni smisel je ta, da kot katoličanka bo vselej varovala pravico nasproti svojim podložnim, naj bodo ti ubožci ali bogatini, in da imajo vsi prost vstop k nji, ako se hoté kaj pritožiti ali razodeti kake svoje želje, stiske in težave.

S temi kratkimi besedami si je grofica nakrat pridobila udanost vsega navzočega ljudstva. Nekateré ženice so govorile: „Naša nova gospa mogla bi se skoro primerjati z milostljivo Materjo Božjo, kajti na obrazu se ji bere sama prijaznost in usmiljenost“.

K tej prispodobi se je jako lepó podajala tudi zunanja oprava in obleka grofice Pernštinske. Spodnja obleka je bila rdeče barve, čez katero je nosila svilnati modri plašč; okoli vratu je visel zlat križ na težki zlati verižici, na glavi pa je imela prekrasni dijamem v podobi krone, ki je bil obložen z dragimi kameni in perlami.

Vsled dolgotrajne vožnje in vročine v kočiji, ki je bila po tedanjem običaju povsem zaprta, za-

čela je grofico hudo glava boleti. Zaradi tega je šla na sprehod po prekrasnih livadah svojega novega domovanja; bila je takó oblečena, kakor je došla na grad. V majhni četrtinki ure prišla je do znamenja, v katerim je bila podoba žalostne Matere Božje.

Grofica, ki je bila jako pobožna žena, hotela je po svoji stari in lepi navadi tudi pri onem znamenju opraviti majhno pobožnost. Toda ko je prišla bliže, zapazila je tamkaj klečečo devo, ki je obupno vila z rokama ter grozovito plakaje molila in klicala Marijo Devico na pomoč, da bi se je bil moral usmiliti tudi kamen ob stezi:

„O presveta, žalostna Mati mojega Izveličarja!“ jokala je deva, „ne zapusti me v težkih urah in izprosi mi milost pri Svojem nebeškem Sinu, da bi obup ne premagal uboge moje duše. Obvaruj me še v poslednjem trenutku od obupne ceste, ki ima končati s poroko z neljubljenim možem, kajti pri ljudeh ne dobim več nikake obrambe, le Ti, Mati Odrešenikova, moreš mi še pomagati, — o, usliši mojo obupno prošnjo, pomagaj meni ubogi deklici“.

Častiti bralec in ljubezniva naša bralka sta gotovo že uganila, kdo je bila ta obupajoča in zdihujoča deva. Božena je bila, nevesta grajskega skrbnika Skarlickega. Tudi grofica Perštinska je to takoj uganila; pristopila je k njej ter dejala z mirnim in prijaznim glasom:

„Pomiri se, drago dete, pomoč najdeš v velikih svojih britkostih in težavah. Ko pristopiš jutri

k oltarju, da bi dala svojo roko v zakon možu, katerega so ti izbrali stariši, in ko te bo duhovnik uprašal, ali radovoljno in brez sile podaš roko svojemu ženinu Skarlickemu, takrat govori resnico in ne onečaščaj svetega mesta z lažjó, kajti laž je greh, in odgovori namestniku božjemu: „Ne, bila sem prisiljena!“ In ko te bo duhovnik drugič in tretjič enako uprašal, ponovi tudi ti svoj: „Ne!“ — in pomagano ti bode. Zdaj pa obljubi mi“, dejala je grofica dalje, „da boš pred oltarjem govorila le čisto in golo resnico!“

„Dà, presveta Mati Božja“, odgovorila je tresoča se Božena, „obljubim ti to in besedo tudi izpolnim“. Po teh besedah se je obrnila, ker v svoji obupanosti je spoznala še le sedaj, da je glas prišel od drugod, ne pa iz znamenja; a kdo bi mogel v zlo šteti ubogemu dekletu, ki je bilo vsled groznega dušnega boja na pol zmočeno, da je v osebi grofice Pernštinske videlo prikazen Matere Božje; kajti bila je bogato oblečena v svili in zlatu, na glavi je imela dragocen nakit iz žlahtnih kamnov, okoli vratu pa jej je visel težek zlat križ.

Božena je zatisnila oči, padla na kolena, stegnila roki in presenečeno uskliknila: „Ti si me torej res slišala, sveta Porodnica, toda jaz uboga grešnica nisem vredna, da bi ti pogledala v sveti obraz“. Po teh besedah zakrila si je Božena s tresočima rokama zbledeli obrazek.

Grofica pa je smehljaje se vzdignila dekle s tal ter dejala:

„Motiš se, ljubo dete, tudi jaz sem človek kakor ti, če tudi te sprejemem v svoje varstvo v imenu preblazene Device Marije, h katerej si se z zaupanjem zatekla; opozorim te še enkrat, da ne pozabiš na svojo obljubo“.

Na to je grofica odšla v grad, da tamkaj opravi svojo pobožnost, katero je gori opisani dogodek pri znamenju zaprečil.

Božena pa še dolgo ni mogla priti k sebi; ni se prav zavedala, ali je bila vse to resnica ali le sen, toda v ušesih so ji še vedno donele besede: „Govori resnico pred oltarjem Gospodovim!“ v sreču pa je čutila odgovor: „Dà, govorila bom resnico, pa naj ta zapoved pride iz ust Matere Božje ali pa kake druge svetnice!“

A to zadnje je bilo tudi resnično, kajti v naših letopisih čitamo, da grofica Pernštinska je do svoje smrti bogoljubno in sveto živela.

* * *

D drugega dné po tem dogodku pomikal se je ob deseti uri zjutraj slavnostni svatovski sprevod po stari navadi od nevestinega bivališča v cerkev. Temu sprevodu precej dolgo ni hotelo biti konca, takó številen je bil, ker vsi povabljeni svatje prišli so do zadnjega brez izjeme.

Ponosno je korakal ženin v sredi svojih

spremljevalcev, z obraza pa mu je sijala zmago-slavna zavest. Tudi Božena je bila vsa izpremenjena, skrb in žalost sta ji izginila z obraza in skoro vesela je stopala v cerkev v sredi svojih družic, ki so bile kar najkрасneje opravljene.

Nihče navzočih svatov in gledalcev si ni mogel raztolmačiti te nagle nevestine spremembe. Da se je zbrala tamkaj neštevilna množica radovednežev od blizu in daleč, razume se samo po sebi, saj se še dandanašnji enako godi. Takrat je pa imela brezmejna radovednost, zlasti pri ženstvu, še drugi uzrok. Večina njih je namreč želela ugledati med svati novo gospodinjo grofico Pernštinsko v dragoceni njeni opravi. Takó vsaj se je bila raznesla govornica, da se grofica z vsemi svojimi služabniki in z vsem leskom in bleskom udeleži te svatovščine.

Toda grofice ni bilo videti v svatovskem sprevodu, in še le pozneje, ko sta ženin in nevesta pokleknila že k oltarju, prišla je pri stranskih vratih v cerkev, čisto priprosto opravljena, ter vstopila v stol, ki je bil ondi postavljen za grajsko gospôdo.

Med tem je začel cerkveni obred. Duhovnik je uprašal ženina, „ako si je radovoljno in brez sile izvolil navzočo nevesto za ženo in ali hoče do smrti v družbi z njo živeti?“

Grajsčinski oskrbnik odgovoril je z glasnim „Dà!“, ki se je razlegal po celi cerkvi.

Zdaj popraša duhovnik nevesto:

„Nevesta Božena, uprašam vas pred Bogom, ali ste si tu navzočega ženina izbrala za moža zadovoljno in brez sile?“

K splošnemu presenečenju glasila se je njena glasna, odločna in jasna odpoved:

„Ne!“

Duhovnik je ponovil svoje uprašanje še drugič in tretjič, a vselej je dobil enako jasno odpoved: „Ne!“

Tu se nevestina mati Kordula pririje skozi navzoče priče in družice do hčerke ter kriči kot razjarjen zmaj:

„Ukazujem ti, da takoj odgovoriš: dà!“

Nastal je v hramu božjem strašen šum; cerkovnik je z veliko silo odpravil Kordulo od oltarjevih stopnic. Gospod župnik pa se je obrnil k nevesti in dejal s svečanim glasom:

„Nevesta Božena, iz vašega odgovora in iz početja vaše matere mi je jasno, da ste k tej poroki bila prisiljena od svojih starišev — ali ni takó?“

„Dà“, odgovorila je Božena, „bila sem prisiljena“.

„V tem slučaju je moja naloga dovršena“, dejal je župnik, poklonil se pred oltarjem ter odšel s služabniki v žagrad.

Navzoči svatje in radovedni zijalci pa so se čudom čudili vsemu temu, majali z glavo in govorili: „Ah — nekaj takega še nismo videli“.

V tem hipu je pa nova grajska gospa za-

pusnila s svojo spremljevalko cerkveni stol ter korakala k oltarju; svatje in gledalci so ji spoštljivo delali prosto pot, ona pa je pristopila k Boženi, ki je doflej klečala pred oltarjem, ter dejala ji z veliko ljubeznivostjo in prijaznostjo:

„Pojdi, dete moje, ker si govorila resnico in nisi izrekla laži v hramu Gospodovem; pomagala ti je k temu Devica Marija, h kateri si učeraj takó vroče in pobožno molila. Ona ti bo pomagala tudi v prihodnje, a jaz sem vesela, da je božja Porodnica mene izvolila za svojo nevredno zastopnico“.

„Obrni se še“, dejala je grofica dalje, „z nekoliko zahvalnimi besedami do Matere Božje, tolažnice žalostnih — potem pa pojdi z menoj“.

Par trenutkov pozneje odvedla je grofica Boženo v spremstvu vseh svatov do glavnih cerkvenih vrat, kjer je čakala grajska kočija, v kateri sta se obé odpeljale v grad.

Predno je pa grofica stopila v kočijo, dala je po najbližjem služabniku oglasiti svatom, ki so kar drli iz cerkve: „Povabljeni svatje in gostje naj le gredó k pripravljenu svečanemu obedu, vse stroške poravna grajska gospa“.

Da so z veseljem ubogali temu oglasilu vsi povabljeni, kakor tudi ubožci, brez katerih ne more miniti nobena svatovščina, razume se samo po sebi. Šumeče veselje je nastalo pri bogato obloženih mizah z najokusnejšimi jedili in z zlato vinsko kapljico, katero je bila grofica poslala iz

grajskih kletij. Koga pa pri tej svatovski gostiji ni bilo, to sta prijazni bralec in ljubezniva bralka gotovo že uganila, bila sta to: ženin Skarlicki in nevesta Božena.

Po nekoliko dneh se je pripeljal iz Prage pooblaščenec grofice Pernštinske in ž njim mlad mož po mestno oblečen. Le-ta je bil pred kratkim znani nam grajski služabnik Janko. Namesto, da bi se bil iz obupanosti usmrtil ali pristopil k roparjem, šel je peš v Prago k grofici Pernštinski, katerej je poročal o vseh sleparijah, grdobijah in okrutnostih dosedanjega grajščinskega oskrbnika Skarlickega.

Pooblaščenec grofice Pernštinske začel je strogo in natančno preiskavo, ki je v vsakem oziru potrdila Jankovo poročilo: Oskrbnik Skarlicki je bil zapojen iz službe, na njegovo mesto pa je bil postavljen Janko.

Kake tri nedelje po tem dogodku slavila se je zopet svatba. Ženin in nevesta sta bila ta pot pa Janko in Božena. Na uprašanje gospoda župnika, ali si je Božena radovoljno in brez sile izvolila navzočega ženina za svojega moža, odgovorila je ta, da se je razlegalo po celej cerkvi, z glasnim ter od velike sreče in radosti tresočim se: „Dá!“

Гробовщикъ.*)

Не зримъ ли каждый день гробовъ,
Съединъ дряхлѣющей вселенной?

ДЕРЖАВИНЪ.

Послѣдніе пожитки гробовщика Адріана Прохорова были взвалены на похоронныя дроги, и тощая пара въ четвертый разъ потащилась съ Басманной на Никитскую, куда гробовщикъ переселялся всѣмъ своимъ домомъ. Заперевъ лавку, прибилъ онъ къ воротамъ объявленіе о томъ, что домъ продается и отдается въ наймы, и пѣшкомъ отправился на новоселье. Приближаясь къ желтому домику, такъ давно соблазнявшему его воображеніе и наконецъ купленному имъ за порядочную сумму, старый гробовщикъ чувствовалъ съ удивленіемъ, что сердце его не радовалось. Переступивъ за незнакомый порогъ и нашедъ въ новомъ своемъ жилищѣ суматоху, онъ вздохнулъ о ветхой лачужкѣ, гдѣ въ теченіе осьмнадцати лѣтъ все было заведено самымъ строгимъ порядкомъ; сталъ бранить обѣихъ своихъ дочерей и работницу за ихъ медленность и самъ принялся имъ помогать.

*) To je pričetek povesti „Rakvar“ v ruskem izvirniku. Prevod glej na strani 32 današnjega snopiča. Z izvirnikom bomo nadaljevali.

Slovanska knjižnica

izhaja v „Goriški tiskarni“ A. Gabršček v Gorici vsakih 14 dnuj v snopičih od 3 do 5 pol. Cena posamičnemu snopiču je 12 kr., za naročnike pa po 10 kr. Naročnino je pošiljati naprej in če le mogoče najmanj za 10 snopičev skupaj.

Doslej so izšli sledeči snopiči:

Snopič 1. obsega na 80. str. zgodovinsko povest „Ratmir“; češki spisal Jan Vávra, poslovenil Petrovič. Dodan je zgodovinski spis o dobi, ko se je vršila ta povest.

Snopič 2. Stranij 64. I „Pojdimo za Njim“, povest. II „Angelj“, slika iz poljskega življenja. Spisal Henrik Sienkiewicz, prvo poslovenil Petrovič, drugo † Fran Gestrin. — III. Dodana je krasna hrvaška pesem „Stanku Vrazu“, spjevalo August Senoa.

Snopič 3. Stranij 68. I „Slučajno“, povest; ruski spisal P. N. Polevoj. Poslovenil J. Kogej.

II „Amerikanci“, povest; spisal I. I. Jasinski, poslovenil J. Kogej. — Dodan je spisek o pisatelju Polevem.

Snopič 4. „Protivja“, povest iz slovaškega življenja; spisala Ljudmila Podjavorinská, poslovenil Anonym. — Dodatek o Slovakah in pisateljici. — Azbuka za Slovence, Srbe in Ruse. — Gregorčičevi pesmi „Domovini“ in „Pri mrtvaškem odru“ v azbuki.

5. Snopič. I „Cesarja je bil šel gledat“. Humoreska. — II „Pravda“. Humoreska. — III „Prevžitkar“. Povest. Vse tri iz lužiškega jezika poslovenil Simon Gregorčič ml. — IV. Članek: „O baltiških Slovanih in Lužičanih“. Spisal Simon Gregorčič ml.

Snopič 6. in 7. — I „Stara Romanka“. Povest. Poljski spisal E. Orzeszkova; preložil Vekoslav Benkovič.

Snopič 8. — I „Mati Zlatko“. Češki spisal Jos. D. Konrad; preložil Vekoslav Benkovič. — II „Pogumnim Bog pomaga“. Božična pripovedka. Ruski spisal P. N. Polevoj preložil J. J. Kogej. — III. a. „Materne solze“. Pesem. Ruski zložil Nekrasov. b. „Pesem obsojencev“. Pesem istega pesnika. Obé preložil Iv. Vesel-Vesnín. c. „Slovan jsem“. Češka, tudi Slovencem dobro znana pesem.

Snopič 9. — I „Žalostna svatba“. Povest iz življenja poljskega naroda. Spisala Valerija Morzkowska. Poslov. Pohorski. — II „Kako sem izpovedoval Turke“. Češki spisal Jos. Holeček. Poslovenil † Fran Gestrin.

Snopič 10. — „Osveta“. Povest o razmerah v človeški družbi XV. stoletja. Češki spisal Dragotin Sabina. Poslovenil Radoslav Knaflič. — „Stric Martinek“. Obrazek s Slovaškega. Češki spisal Gabrijela Preissová. Poslovenil † Fran Gestrin.

Snopič 11. 12. 13. in 14. — Odisėja. Povest slovenski mladini. Prosto po Homerju spisal Andrej Kragelj.

Snopič 15. — „Kjer je ljubezen, tam je Bog“. Ruski spisal grof Leo Tolstoj; poslovenil Ad. Pahor. — „Rakvar“ (Grobovščik). Ruski spisal A. S. Puškin; poslovenil J. K-j. — „Božena“. Resnična povest; iz češčine preložil Ruý.

